

Sensorveiledning POL1001 V2017

Studentene skal besvare totalt fire oppgaver, to i atferd og to i politisk teori. Hver besvarelse teller $\frac{1}{4}$ del av den samlede karakteren. I atferd består den første oppgaven av å definere 6 begreper, mens den andre oppgaven består i å svare på en av to essayoppgaver. I teori kan studentene velge to av fire essayoppgaver. Noen vil nok ønske å besvare teorioppgaven på engelsk og atferd på norsk pga språk brukt på forelesning og pensum. Det er helt greit.

Om en student bare svarer på to av de fire oppgaver fører ikke dette til automatisk stryk. Dette bør være en helhetsvurdering. Dersom de besvarte delene er særdeles gode – bør studenten få stå karakter – men selvsagt trekkes betraktelig for den manglende besvarelsen. Om de besvarte oppgavene er svake er det naturlig å vurdere kandidaten til stryk.

Kandidater som svarer på flere enn fire oppgaver skal ikke belønnes. I slike tilfeller blir det opp til sensor å vurdere hvilke tre besvarelser som skal legges til grunn. Ved stor variasjon bør man velge de fire beste besvarelsene. Studenter som skriver svært mye mer enn en halv side pr begrep under atferds første oppgave, skal ikke belønnes for dette. Det viktigste her er at studenten evner å være presis.

Politisk atferd

1. Definer kort de følgende begrepene. Skriv maksimalt en halv side pr. begrep:

A. Partiledereffekt

En slik effekt viser til betydningen populariteten til partiledere har på oppslutninger om partier. Partier og medier har lenge hatt den oppfatning at slike effekter er sterke, men i Norge har valgforskningen lenge hatt problemer med å påvise slike effekter. Hovedsakelig fordi det er en sterk sammenheng mellom leder og partiets popularitet, og det har vært vanskelig å påvise retningen på kausalitet, over en lang fireårsperiode som vanligvis har blitt benyttet. Hvis man liker partiet, liker man også lederen, eller liker man lederen blir man også mer begeistret for partiet. Nye måter å måle dette på (eksperimenter og paneler over en kortere tidsperiode) har vært bedre egnet til å måle dette fenomenet, som i større grad kan gi seg utslag under en intensiv valgkamp. Medier og partier kan fremdeles overdrive en leders betydning som «velgermagnet», men politiske realiteter –knyttet til politiske sakstandpunkt etc. vil være viktige modererende faktorer.

B. Populisme

Studentene bør kunne vise til at dette har vært et omstridt, vagt og uskarpt begrep. Som både har blitt koblet både til ideologi og kommunikasjonsstil. En etterhvert vanlig definisjon som har stått sentralt på pensum er at dette dreier seg om en tynn ideologi der man ser på verden som oppdelt i to grupper; det gode folket mot den umoraskte og korruperte eliten, og at politikk må være uttrykk for folkets vilje. Som kommunikasjonsstil henviser populismen til folket og motsetter seg eliten og/eller ulike minoritetsgrupper. Studier av høyrepopulisme er mest vanlig i nord-vest europa og Norge, og er nærmest det flere har omtalt som den totale populismen. Det er viktig å understreke at populistene opptre innenfor demokratiske systemer, og må derfor ikke forveksles med ekstremistiske grunner som velger ikke demokratiske virkemidler som vold i sin politiske kommunikasjon. Folkeavstemninger er derimot et populært virkemiddel for de fleste populistene.

V2016 Pensum: Radikale grupper

Studentene bør vise til at radikale grupper slutter opp om ideer som krever grunnleggende endringer av etablerte forhold. Fra pensum våren 2016 har studentene lest om tre slike grupper: (i) revolusjonære maoister i Norge og fremveksten av 68'generasjonen og M-L bevegelsen, (ii) punkere, anarkister og vegetarianere som husokkupanter i Oslo og (iii) nynazistiske miljø i Norge. Det sentrale poenget og fellesnevneren for disse gruppene er at viljen til endring er den sentrale drivkraften, og at motivene ofte er idealistiske. For alle de tre gruppene, viser også studiene av dem at en annen vesentlig motivasjon til å bli med i slike grupper er det sosiale. Radikale politiske grupper utgjør derfor også en viktig sosial arena som kan inkludere de som føler at de faller utenfor det «normale». Gode studenter bør også kunne diskutere hvordan disse radikale gruppene organiserer seg og at de av og til sliter med dette, fordi de gjerne er mindre profesjonelle enn de tradisjonelle partiene og organisasjonene. For at radikale grupper skal kunne ha innflytelse må de kunne organisere seg på en god måte, ha evne til å peke ut mål og midler og mobilisere til felles engasjement rundt disse.

C. Politisk atferd

En definisjon vil være at politisk atferd er studiet av hvordan og hvorfor befolkningen og politiske aktører prioriterer og handler slik de gjør i spørsmål om samfunnets mål og virkemidler. Her legges det altså opp til en vid definisjon av politikk og en vid definisjon av atferd (ikke bare ytre oppførsel og handlemåte, men det som motiverer, fremmer og hemmer atferden). Her må det kunne kreves at studentene klarer å gi ganske presise definisjoner i tillegg til å gi noen eksempler på hva som er typiske fenomener å studere (partipreferanser, politisk deltakelse, politisk tillit etc).

D. Skillelinje

Begrepet «skillelinje» bør knyttes til Stein Rokkan (Lipset og Valen). Studentene bør vite at det er en historisk-sosiologisk modell, og at en skillelinje utvikles i tre trinn (historisk skapt motsetning, gruppeidentifikasjon, politisk organisering). De bør også si noe om hva som er de viktigste skillelinjene i Europa eller Norge, og gjerne knytte dette opp mot fremveksten av partier. Det teller positivt om studentene har fått med at skillelinjene «blekner» etc.

E. Volatilitet

Endring i valgatferd mellom to valg. Volatilitet kan på norsk også betegnes som velgervandringer. Altså at man har en annen atferd enn ved sist valg. Velgere kan f.eks stemme på ulike parti, eller bytte mellom å benytte stemmeretten og å holde seg hjemme på valgdagen. Volatilitet kan måles både på individuelt (totalt/brutto) og aggregert nivå (netto). Den aggregerte volatiliteten er lavere enn hva tallene for den individuelle volatiliteten er. Siden 1980 har den individuelle volatiliteten økt betydelig, selv om det har vært noe nedgang/stabilisering ved de siste valgene. Gode studenter rekker også kanskje å gi noen forklaringer til denne trenden (svekket parti-id, saksstemmegivning, sen beslutning og regjeringsslitasje)

F. Økonomisk stemmegivning

Økonomisk stemmegivning er situasjoner der velgere legger den økonomiske utviklingen til grunn for sitt valg av politisk parti. Her er det viktig at studentene klarer å skille mellom de fire hovedtypene økonomisk stemmegivning basert på individuelle (egotropisk) eller samfunnsorientert (sosiotropisk) økonomisk utvikling, og om vurderingen er tilbakeskuende (retrospektiv) eller fremtidsrettet (prospektiv). De bør også ha fått med seg at økonomisk stemmegivning generelt er lite utbredt i Norge, men at det er den sosiotropiske stemmegivningen som har fått sterkest empirisk støtte i Norge og de fleste europeiske land. Gode studenter vil også nevne at dette delvis blir oppfattet som en kritikk av rasjonalistisk

teori (selv om det også kan tenkes at det som er godt for nasjonen er godt for meg, d v s at sosiotropisk og egotropisk stemmegiving ikke er logiske motsetninger).

2. Svar på en av de to følgende oppgavene, enten A eller B.

A. Den politiske opinion

Studenter som besvarer denne oppgaven bør begynne med å definere hva en politisk opinion er (befolknings oppfatninger om politikk og samfunnsspørsmål). På forelesning og i pensum har vi diskutert hvordan vi går fra private ikke utrykte holdninger, til offentlig opinion. Vi har også diskutert hvordan vi kan skille mellom en latent opinion og en offentlig opinion, og hvordan denne prosessen foregår gjennom fire faser (fra introduksjonsfasen, etableringsfasen, konsolideringsfasen til beslutningsfasen). I valg og velgere diskuteres det også om opinionen er uttrykk for folkets vilje eller tilfeldige ytringer, og vi har diskutert hvordan holdninger ofte henger sammen i ideologiske mønstre (holdningsdimensjoner, dvs et knippe holdninger med sterk samvariasjon). Eksamensoppgaven spør hvordan denne kan påvirkes, og her vil det være aktuelt å trekke inn enkelthendelser, nye politiske utspill, mediedekning og meningsmålinger. Mht mediepåvirkning har vi vært innom teorier knyttet til dagsordenseffekter, tolkningsrammer (framing), assosiasjonseffekter (priming), og taushetsspiralen. Vi har diskutert bandwagon og underdogeffekter knyttet til meningsmålinger, samt hvordan taktisk stemmegiving, politisk tillit og politikeratferd kan påvirkes av meningsmålinger. Alt dette kan diskuteres opp imot befolkningens politiske atferd (alt fra deltakelse og partivalg til holdningsendring. Eksamensoppgaven etterspør også om det er noen ideologiske dimensjoner som vil kunne bli viktigere enn andre ved høstens valg. Her legger vi opp til at studentene også kan redegjøre for hvilke som har dominert norske valg de siste tiårene, og drøfte om det er noen som av ulike grunner vil bli ekstra aktuell i 2017. De bør kunne nevne flere av gjengangerne slik som innvandring-solidaritet, offentligprivat, vekst-vern, religiøs-verdslig, sentrum-periferi (Nevner de flere er det bra). Navnet på dimensjonene kan nok variere noe, og de bør vite at de ideologiske dimensjonene har vist seg rimelig stabile fra valg til valg, både på individnivå og samfunnsnivå. Men samtidig, når vi etterspør om noen vil bli viktigere enn andre handler det om at de forstår hvordan dette også er et spørsmål om dagsaktuell politikk. Dette svaret finnes selvsagt ikke på pensum, men vil tydeliggjøre hvilke studenter som på selvstendig grunnlag klarer å anvende pensumlitteraturen for å drøfte og analysere situasjonen i forkant av valget i 2017. I 2013 var f.eks ikke sentrum-periferi en spesielt viktig dimensjon, men den kan bli viktigere i 2017 (i alle fall om trenden fra våren2017 holder seg ut sommeren). Poenget er at studentene skal vite noe om hvor velgerne til de ulike partiene plasserer seg på de viktigste ideologiske dimensjonene og hva det betyr for partienes muligheter for å samarbeide og konfliktene dem imellom, og mulighet til å mobilisere velgere basert på om de ulike dimensjoner blir mer eller mindre viktig. Ekstra flinke studenter som har studert pensum nøye vil også kunne drøfte global-nasjonal dimensjonen – som var relativt viktig i 2009, men lite viktig i 2013. Spesielt selvstendige studenter vil kunne gi gode analyser som også diskutere hvorvidt denne dimensjonen kan tenkes å bli viktig igjen i 2017, som en reaksjon på brexit og ulike populistiske partier og aktører som setter nasjonen først, og vurdere dette opp imot den fremdeles kraftige motstanden mot norsk EU-medlemskap.

B. Kjønn i politikken

Vårens forelesningsrekke avsluttet med en forelesning om kjønn i politikken, selv om kjønn også delvis har blitt diskutert i andre forelesninger og pensumbidrag (f.eks om politisk kunnskap, deltakelse, representasjon). Et svar på det første spørsmålet vil derfor være at kjønn har spilt en viktig rolle som uavhengig variabel i studiet av politisk atferd, både mht til studier av velgere og politikere. Studenter kan gjerne gi et historisk overblikk fra innføring av kvinnelig stemmerett i 1913 (og diskusjonen knyttet til dette), til hvordan betydningen av kjønn har endret seg over tid. Til å bli mindre viktig (deltakelse) til stemmegivning (fra konservative til venstreorienterte kvinner) og årsakene til dette. Studentene bør også kunne vise til hvordan betydningen av kjønn av og til samvarierer med alder, f.eks. i forhold til deltakelse (yngre kvinner deltar mest, eldre kvinner minst). De bør videre drøfte hvordan kvinner og menn har vist seg å ha ulike holdninger blant annet i forhold til hvilke saker som er viktig for stemmegivning (f.eks skole og velferdsspørsmål vs skatt og samferdsel), og hvordan kjønnsgapet er større i noen partier enn andre (sv og Krf har overvekt av kvinnelige velgere, mens FrP har overvekt av mannlige velgere). Studentene bør også kunne diskutere disse forholdene i forhold til politisk representasjon, og modeller for dette (trustee vs delegatodellen) og i henhold til hvorvidt kvinner og menn har samsvarende eller forskjellige politiske interesser og prioriteringsområder (og hvilke teoretiske betraktninger man legger til grunn (deterministisk, strukturell, konstruktivistisk). Siste del av oppgaven finner man selvsagt ikke noe direkte svar på i pensumlitteraturen, men gode studenter vil likevel kunne gjennomføre gode og velbegrunnede drøftinger basert på pensumbidragene, både når det gjelder hvilke forventninger velgere har til mannlige og kvinnelige politikere, hvordan deres budskap kan bli mottatt forskjellig, og hvordan forskning har vist at mannlige stortingsrepresentanter i større grad har tilpasset seg medielogikken. Forskning har også påvist at mannlige velgere er mer skeptiske til budskap presentert av kvinnelige politikere. Her bør sensor belønne studenter som gir gode og reflekterte betraktninger på et vanskelig spørsmål basert på det de har lært i faget, over ensidig og bastante påstander basert på generell syning.

Political Theory

Studentene skal svare på 2 av de fire oppgavene under

1.

Donald obviously does not understand Plato at all, but Mike, while closer to the truth, oversimplifies Plato's ideas. In responding to Donald, the student should stress that Plato was not a democrat and that not everyone who finds fault with the complexities of democracies should automatically be labelled an "enemy of the people". Also, what ancient Athens set up would not be recognized as democratic today, since Athens allowed only free Greek men to take part in political discussion; women, resident non-Greeks, and slaves were excluded from political life. Mike seems to replicate the interpretation taken by Karl Popper in *The Open Society and its Enemies*, reducing Plato to a totalitarian pure and simple. What should be emphasized are (1) that Plato/Socrates wanted a system in which the politicians were competent and knew something about politics (this is the main point of "the Allegory of the Cave" and of Socrates' discussion of the division of labor); (2) that the censorship and state control of music and education were intended to promote stability and prevent

the state from changing radically into something else (and, of course, every modern state controls education, sometimes even textbooks); (3) that Plato/Socrates was convinced that changes in music could herald changes in values and, through that, changes in political behavior; and (4) that politicians who seek office should probably not be trusted, especially when they make huge promises to the people.

2.

Sean and Kelly Ann are very confused. There is no reason to believe that Hobbes wanted to reply to Plato, although Hobbes did have some scathing words about Aristotle. But Aristotle was not Plato. On the other hand, depending how one defines one's terms, one could say that Hobbes wanted to suppress religious dissent since he saw that religious differences underlay all the major conflicts of his time, not just where the English Civil War was concerned, but throughout Europe. Kelly Ann offers three arguments: (a) Christopher Marlowe wrote Hobbes' Leviathan; (b) there never was anyone called Thomas Hobbes; and (c) there is no mention of religion in Leviathan. Her first two claims are silly and may be dismissed without argument. However, the student should point out just how important religion was for Hobbes; indeed, the entire second half of Leviathan, which the class was asked to read, is all about religion. Finally, there is Steve, who recently lost his job. His argument seems to be completely correct, but requires an elaboration. The student should explain which aspects of religion Hobbes wanted to control (ritual aspects, including the placement of the altar; the hymnal and prayers; the Scripture and its interpretation; and the appointment of bishops). Hobbes called the Catholic Church "the kingdom of the fairies".

3.

The basic text which the student should remember comes from "The German Ideology" by Marx and Engels. Here they wrote that, in capitalist society, "...each man has a particular, exclusive sphere of activity, which is forced upon him and from which he cannot escape. He is a hunter, a fisherman, a shepherd, or a critical critic, and must remain so if he does not want to lose his means of livelihood." By contrast, they conjured up hopes that "...in communist society, where nobody has one exclusive sphere of activity but each can become accomplished in any branch he wishes, society regulates the general production and thus makes it possible for me to do one thing today and another tomorrow, to hunt in the morning, fish in the afternoon, rear cattle in the evening, criticise after dinner, just as I have a mind, without ever becoming [a] hunter, fisherman, shepherd or critic." Thus, on this point Marx & Engels offer a diametrically opposed viewpoint to that of Marx. More specifically, Plato felt that each person should do what he or she does best, so that excellent singers should sing for a living, and excellent cobblers should make shoes for a living, and not the other way around. Plato carried that idea over into politics, arguing thus that only persons who really understood politics (philosophers) should be involved in governance – a position which Marx and Engels were arguably ambivalent. On the one hand, they preached the eventual withering away of the state, meaning that specialists in governance would not be needed in the long run; on the other hand, when it came to making revolution, they insisted that someone should be in charge, comparing a leaderless revolutionary party to a ship without a captain. It follows too that Plato's use of the Allegory of the Cave, to argue that some people understand reality, while others cannot, was necessarily completely anathema to Marx. Marx's ghost would certainly have no interest in Plato's idealistic view of justice

since, while Plato believed that one could establish what would be just regardless of circumstances, Marx believed that justice is always the justice of those who control the society, which is to say the ruling class; in this regard, Marx sounded a little like Thrasymachus, whom Socrates defeated in the debate staged in Book I of Plato's "Republic".

4.

Answer: Ben, who talks slowly as if to emphasize each point, is certainly right that John Stuart Mill valued freedom (liberty, as Mill called it), but it is ridiculous to believe that everyone in any society is going to "think great thoughts and write great books." Moreover, it is clear that Mill valued liberty above all for intellectuals like himself. He believed that liberty was essential for human progress and that lack of freedom would obstruct scientific research, put literary geniuses in straightjackets, and make life poorer. He also worried about the proliferation of mediocrity. But he did say that, if all of humankind believed one thing, and just one person made a serious case for a different point of view, the liberty of that one person should be protected. The pressure for conformity was, Mill felt, a grave danger in free societies, as well as elsewhere. Ben is clearly speaking from Mill's On liberty, while Rick, on the other hand, has clearly been reading Mill's Chapters on Socialism, in which Mill places a greater emphasis on economic fairness, equality, and economic democracy.

Eksamensoppgaver i politisk teori basert på pensum fra våren2016

Studentene som velger denne løsningen må svare på begge spørsmålene om Machiavelli under. De kan IKKE velge en oppgave basert på pensum fra V2017 og en fra V2016. [MERK: det samme gjelder både for adferd og teori – velger man å gå opp etter pensum fra våren 2016 må man også besvare spørsmålet om radikale grupper – ikke spørsmålet om populisme]

A Hvordan betrakter Machiavelli menneskets natur? Diskuter ulike måter en fyrste kan oppnå makt og hvilke typer militære styrker (eller typer soldater) en klok fyrste bør satse på. Hvordan kan Machiavellis bok Fyrsten være relevant i dagens samfunn som ikke lenger har monarkier som primær styreform?

Studentene bør ha fått med seg at Machiavelli skiller seg fra de mange politiske teoretikere som tilbyr forestillinger om en "naturlig tilstand", en pre-sosial tilstand som utelukkende utgjør menneskelig instinkt og karakter. Men selv om Machiavelli aldri fremviser en visjon om hvilket samfunn som ville eksistere uten en sivil regjering, presenterer han likevel en sammenhengende, men ikke særlig omfattende, visjon om menneskets natur.

Machiavelli nevner eksplisitt en rekke egenskaper som er medfødt hos mennesker. Folk er generelt selvinteresserte, selv om deres følelser for andre kan bli vunnet og tapt. De forblir tilfreds og glade så lenge de unngår lidelse eller undertrykkelse. De vil være tillitsfulle i velstående tider, men kan bli egoistiske, sveikefulle og profitt-drevne i ugunstige tider. De beundrer ære, generøsitet, mot og fromhet hos andre, men de fleste har ikke disse dydene. Ambisjon ligger blant de som har oppnådd noe makt, men de fleste vanlig mennesker er fornøyd med måten ting er og lengter derfor ikke etter å forbedre status quo. Folk vil selvfølgelig føle seg forpliktet etter å ha mottatt en form for tjeneste, og dette båndet er ikke ustabil og blir som regel ikke ødelagt. Likevel kan lojalitet bli vunnet og tapt, og velvilje er aldri absolutt.

Disse uttalelsene om menneskets natur tjener ofte som begrunnelse for mye av Machiavellis råd til fyrster. For eksempel bør en fyrste aldri stole på leiesoldats-ledere fordi de, som de fleste

ledere, er altfor ambisiøse. Samtidig, mens mange av Machiavellis bemerkninger om emnet synes å være rimelige, er det mest antagelser som ikke er begrunnet i bevis eller populære begrep, og kan derfor enkelt kritiseres. For eksempel kan en «hobbesianer» hevde at Machiavelli legger for mye tillit til folks evne til å forbli tilfreds under fravær av regjeringsmakt. Et relatert problem å ta opp kan være i hvilken utstrekning Machiavellis politiske teori er for sterkt avhengig av enhver enkeltperson, og den mulige falske forestillingen av menneskets natur.

Ifølge Machiavelli er det fire hovedveier en fyrste kan oppnå makt. Den første måten er gjennom dyktighet, noe som betyr personlig ferdigheter og evner. Den andre er gjennom formue, noe som betyr hell eller venners veldedighet. Den tredje veien er gjennom kriminalitet, for eksempel ved kupp, konspirasjon eller mord. Den fjerde måten er konstitusjonell, og viser til hvordan makt kan oppnås ved å få offisiell støtte blant adelsmenn eller vanlige mennesker.

Studenter bør kunne diskutere og sammenligne disse hovedveiene. En sentral sammenligning kan gjøres mellom dyktighet og formue. Å skaffe seg en stat gjennom dyktighet er åpenbart mer krevende enn å kunn få makt ved å være heldig. Mens en prins som er dyktig har et sterkt fundament for å opprettholde denne makten, vil formue og hell være mer uforutsigbart, og fyrsten kan like lett miste makten som man fikk den. Det er dermed mye lettere å regjere når en fyrste har brukt sin egen ferdighet. Fordi vedlikehold av makten er det viktigste for Machiavelli, konkluderer han med at dyktighet er en bedre måte å oppnå makt på.

En annen sammenligning kan bli gjort mellom kriminelle og konstitusjonelle midler for å oppnå makt. Her er ligger forskjellen ikke i prinsens ferdighet og erfaring, men grad av populære holdninger til fyrsten. En fyrste som kommer til makt gjennom kriminalitet, tar en stor risiko fordi han kan bli tvunget til å begå noe grusomt mot sine undersåtter. Dette kan avle hat og vrede blant befolkningen. En konstitusjonell fyrste kommer imidlertid til makten med støtte fra enten de adelige eller vanlige menn, og hans jobb består hovedsakelig av å holde den ikke-støttende gruppen fornøyd med fyrstens styre.

Dyktighet vil altså være å foretrekke over hell, samtidig som konstitusjonelle midler for å oppnå makt er bedre en kriminalitet. En konstitusjonell fyrste vil ikke bare oppnå makt men også ære.

De tre typene militære styrker en fyrste kan benytte seg av er: 1) leiesoldater, 2) lånte styrker og 3) nasjonal milits. En kloke fyrste bør imidlertid satse på nr 3 (en nasjonal milits). Den består av soldater som er rekruttert fra folket. Dette er det klokeste valget fordi de vil handle i egen interesse. Fyrsten kan stole på at om en fiende kommer, vil soldatene i en nasjonal milits kjempe for sin jord, sin familie og seg selv

I siste del av spørsmålet er det viktig at studentene forstår at Machiavelli fremdeles kan være relevante, også for valgte politiske statsledere, i hvordan man kan og bør forholde seg til politiske venner og fiender. Studenter som påstår at Machiavelli var ondskapens advokat, og derfor ikke lenger er relevant, har åpenbart misforstått.

B I romersk mytologi er Fortuna fremstilt som 'lykkens gudinne'. Machiavelli spiller på denne klassiske fremstillingen for å vise hvordan mennesket i stor grad er herre over sin egen skjebne. Hvordan gjør han det? Hvor stor grad av herredømme dreier det seg om? Se for deg at Arbeiderpartiet ansetter Machiavelli som rådgiver nå før stortingsvalget i 2017. Hvilke råd ville han gitt partilederen ved inngangen til valgkampen og hvilke råd ville han gitt med henhold til Norges politikk ovenfor Syrias president Assad?

Machiavellis opererer med begrepsparet *fortuna* og *virtu*. Når han nevner *fortuna* oversettes dette ofte med 'lykke', men burde vel heller oversettes med 'hendelse' ('event'). Når Machiavelli navner *virtu*, oversettes det ofte med 'dyd', men burde nok heller oversettes med 'ferdighet' eller

‘dyktighet’. Machiavellis poeng er dette: at livet plasserer et menneske i stadig nye situasjoner som mennesket må takle.

Livet kan plassere mennesket i nye, utfordrende situasjoner. Disse er ofte tilfeldige og uforutsette – de er ‘fortunas’ verk (og altså da ikke verket til ‘lykkens gudinne’ eller ‘hellels gudinne’, men skjebnens eller ‘lykkehjulets gudinne’ – eller kanskje ‘guden Lotto’; Machiavelli sammenligner bl.a. fortuna med en storm eller en flom). Menneskene må takle disse nye (ofte uventede) situasjonene. Og de individene som har visse ferdigheter eller egenskaper – som Machiavelli lister opp og altså kaller *virtu* – vil klare å takle dem bedre enn de som ikke har dem. I kraft av sin *virtu* kan individer få orden på sitt liv og kontroll med sin livets luner.

Hvilke egenskaper er dette? Sluhet og styrke er klart blant politikkers viktigste dyder (Machiavelli snakker om å være sterk som en løve og lur som en rev). Et fleksibelt forhold til sannheten hører også med blant den effektive politikkers /fyrstes gode egenskaper. Utover dette er Machiavelli ikke alltid like presis.

Hvordan viser Machiavelli hvordan en fyrste kan være herre over sin skjebne? Ved å være vittig: ved å trekke på ordspill og kjønns-stereotypier: ved å si at *Fortuna* er en kvinne og at *virtu* er mannlige egenskaper (og dette er bokstavelig talt riktig siden *vir* betyr mann på Latin). Kvinner er lunefulle og gåtefulle. Men de lar seg temme: en mann (en ordentlig mann, en machomann) kan spille på sin mannlighet og få kvinner til å føye seg...

Hvor mye herredømme er det snakk om? Et individ kan i kraft av sin *virtu* kontrollere halvparten av eget liv, skriver Machiavelli. Riktig svar på siste delspørsmål, altså: rundt 50 %.

Studenter som hevder at Machiavelli er ond, at svindel er bra og at løgn og lureri er fyrstelige dyder, har ikke helt forstått poenget. Machiavelli mener ikke at ondskap er en dyd og at løgnere vil lykkes i politikken; det han mener er at politikk passer dårlig for prinsippnytere og pyser. At den som er påståelig og prinsippfast vil mislykkes. At politikk krever fleksibilitet og en pragmatisk innstilling til løsninger – selv om løsningene skulle gå på akkord med etablerte prinsipper.

En god besvarelse bør ha forståelse for Machiavellis analysenivåer: at tradisjonelle dyder (som ærlighet og sanndruhet) er gode egenskaper i forhold mellom vanlige folk (på det mellommenneskelige plan innad i stater). I politikk mellom fyrster (dvs i politikk på statsnivå, og særlig o forhold som gjelder statens sikkerhet) gjelder andre normer og regler. En fyrste må naturligvis kjenne til de etablerte dydene – og han må gi inntrykk av at han overholder dem. Men han må også kunne bryte med dem dersom det skulle vise seg nødvendig.

Siste del av spørsmålet ber studenten analysere hvilke råd Machiavelli ville gitt til et norsk parti i den kommende valgkampen. Her er vel det mest sentrale poenget at partiet og dets leder må selvsagt må være bevist sitt forhold til sine fiender, men at det er vel så viktig å ha kontroll på sine venner. Han vil videre være opptatt av at en partileder må forberede seg på å bli upopulær og at det viktigste er å utnytte makten den makten man oppnår. Derfor kan man også være nødt til å begå handlinger (til å med «kriminelle» for å «drepe» motstanderen, men at man i slike situasjoner må være bevist på tapt av ære. I spørsmålet om norsk politikk mht Assad og Syria vil nok Machiavelli først fortelle følgende anekdote fra sin tids Italia: I 1501 var det opprør i provinsen Pistoia, og mange døde. For å unngå å framstå som brutal og kynisk, og i stedet være på det godes side, bestemte Firenze seg for ikke å gripe inn for å straffe overgriperne. Resultatet var at det som hadde begynt som et opprør utviklet seg til en langvarig og blodig massakre, og Firences ønske om å framstå som god og forsonlig resulterte i ondskap. Machiavelli vil nok derfor mene at man må straffe Assad hardt, for å unngå ytterligere elendighet og ondskap.